

BEGRAZEN MET KONIJNEN KAN WEL

Frans Hagedoorn, regiocoördinator in Zuid Holland heeft eveneens twijfels over het nut van grote grazers in natuurterreinen. speciaal als het de duinen betreft Hieronder enkele observaties van uit de duinen bij Wassenaar

vergrassing en de zandhagedis

Als verklaring voor de achteruitgang van hagedissen sinds de jaren zestig, wordt -onder andere- met een beschuldigende vinger naar vergrassing gewezen.

In Meyendel bij Wassenaar is het duinwaterbedrijf destijds enthousiast begonnen om met grote grazers, koeien en paarden het gras te lijf te gaan. De verwachting was dat ook zandhagedissen van de bagrazing zouden profiteren. Maar op de plekken waar hagedissen zitten, de hellinkjes van het duin, heeft het grazen nauwelijks invloed, want dat vindt voornamelijk plaats op vlak terrein. Wel ontstaan er door vertrapping kale paadjes van boven naar beneden met rul zand. Dit zouden uitstekende zon- en eilegplekken kunnen zijn, ware het niet dat deze ook weer door de grazers vertrapt worden.

konijnen en zandhagedissen

Sinds een paar jaar breidt de konijnenstand in het duin weer flink uit, en, hoe langer hoe meer wordt duidelijk dat dit gunstig uitwerkt op zandhagedissen.

Tijdens de myxomatosegolf in de jaren zeventig ging het konijn sterk achteruit. Zandhagedissen hielden daarmee gelijke tred. Momenteel worden er weer meer konijnen in het duin gezien; ook verschijnen er overal konijnholen.

Voor de vers gegraven holen ligt een een kegelvormige strook kaal zand. Juist hierop vinden zandhagedissen van 2 a 3 jaar oud, die op zoek zijn naar een eigen territorium, de nodige leefruimte.

Door deze nieuwe plekken behoeven jonge dieren kennelijk niet zo ver te zoeken naar nieuwe territoria, waarbij ze de kans lopen ten prooi te vallen aan vogels en vossen.

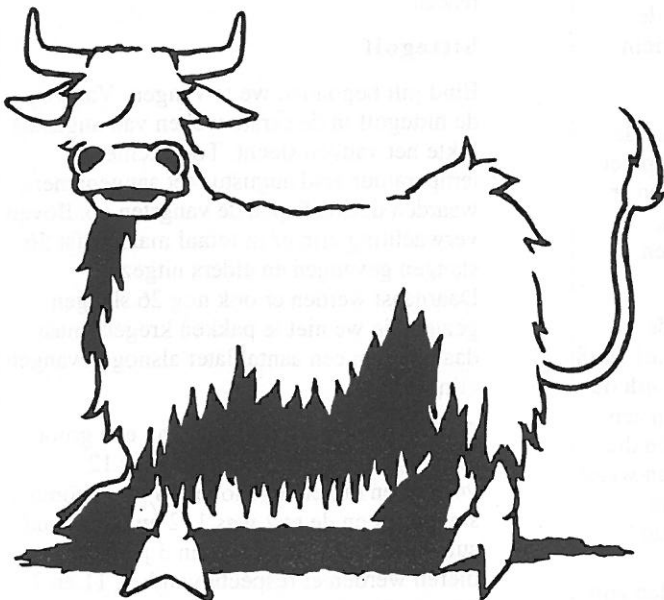
Het gevolg is dat bepaalde stukken intensiever door zandhagedissen bewoond kunnen worden, er zijn meer gunstige plekken bijgekomen, de bevolkingsdichtheid van de zandhagedissen kan toenemen! Dit gebeurde daadwerkelijk. Het aantal hagedissen dat wordt gezien tijdens een monitoring ronde neemt al twee jaar gestaag toe.

konijnen als begrazers

We zien dus beslist een positief effect van konijnenbegrazing op de hagedissenstand. Kleinschalige begrazing door het konijn heeft ook een gunstig effect op de terugdringing van gras.

Het is nog precies zoals Jac. P. Thijsse het al in 1900 zei in de Levende Natuur: "de duinen bestaan in haar huidige vorm alleen bij de gratie van het konijn".

De conclusie is duidelijk: liever geen grote grazers; wèl meer konijnen

noot van de redactie:

De voorgaande bijdragen zijn negatief over het inzetten van grote grazers in reptielengebieden. Toch zijn er veel terreinbeheerders die begrazing als een probaat middel zien tegen vergrassing. De toename van de konijnenstand bijvoorbeeld, zien zij als een gunstig gevolg van het grazen door runderen: de koeien grazen grote stukken open, hier profiteren de konijnen van.

De problematiek rond vergrassing én begrazing is binnen het meetnet reptielen dusdanig belangrijk dat we er ruim aandacht aan willen besteden, vanuit alle gezichtspunten, hetzij voor, hetzij tegen. Eenieder die over het thema iets heeft op te merken nodigen we uit te reageren.